Korhonen Ville 11.11.2022

Ehdotus neuvoston suositukseksi koskien unionin koordinoitua lähestymistapaa kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseen

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi ehdotuksen neuvoston suositukseksi koskien unionin koordinoitua lähestymistapaa kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseen *(COM(2022) 551 final)* 18.10.2022, juuri ennen lokakuun Eurooppa-neuvostoa (20.-21.10.2022).

Komission puheenjohtaja von der Leyen esitteli suositusehdotuksen päämiehille Eurooppa-neuvoston kokouksessa ja päätelmissään Eurooppa-neuvosto totesi, että suositusta koskevaa työtä olisi edistettävä nopeasti.

Suosituksesta neuvotellaan neuvoston PROCIV-CER-työryhmässä. Puheenjohtajan tavoitteena on, että neuvottelut saataisiin päätökseen ennen joulukuun Eurooppa-neuvostoa (15.-16.12.2022), jotta tulokset voitaisiin esitellä päämiehille.

Suomen kanta

Yleistä

Suomi katsoo, että unionin kriisivarautumisen tulee olla horisontaalista, kaikki relevantit politiikka-alat kattavaa, hyvin koordinoitua ja siinä tulee varautua erilaisiin, eri EU:n alueita tai koko EU:ta koskeviin sekä myös yhtäaikaisiin kriiseihin. Monet kriisivarautumisen osa-alueet kuuluvat kansalliseen toimivaltaan, mutta on pohdittava, miltä osin EU:n kriisivarautuminen edellyttää EU:n yhteisten tavoitteiden ajamista puhtaasti kansallisten intressien sijaan. Samaan aikaan on tärkeää, ettei unionin yhteinen varautuminen korvaa tai rajoita jokaisen jäsenmaan vastuuta omasta kansallisesta varautumisestaan. *(E 60/2022 vp)*

Suomi korostaa, että kriittisten järjestelmien suojelu on tärkeää nähdä kokonaisuutena ja että jatkuvuudenhallinta sekä häiriönsietokyvyn kehittäminen ovat keskeisessä asemassa

Euroopan kriittisen fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurijärjestelmien turvallisuuden ja toimintakyvyn parantamisessa. Tällä hetkellä elintärkeiden infrastruktuurien suojaamista koskevat nykyiset puitteet eivät ole yhteismitallisia, eivätkä riittäviä suojaamaan Euroopan kriittistä infrastruktuuria ja siihen kytkeytyviä palveluita. *(U 71/2020 vp)*

Suomen huoltovarmuusajattelun keskeisin tavoite on turvata kriittisten infrastruktuurien, tuotannon ja palveluiden toimintakyky, jotta väestön, talouselämän ja puolustuksen välttämättömimmät perustarpeet pystytään täyttämään kaikissa olosuhteissa. Suomi katsoo, että tätä ajattelutapaa tulisi viedä eteenpäin myös EU-tasolla puhuttaessa horisontaalisesta kriisivarautumisesta. *(E 60/2022 vp)*

Suomi katsoo, että kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva CER-direktiivi on sekä EU-tasolla että kansallisesti yksi keskeisimmistä välineistä häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi. CER-direktiivi edellyttää uusia toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia, kuten kriittisten toimijoiden tunnistamiseen ja valvontaan liittyviä viranomaistehtäviä. Tällä hetkellä Suomessa ei kansallista kriittistä infrastruktuuria, kriittisiä sektoreita tai toimijoita ole määritelty lainsäädännön tasolla. *(U 71/2020 vp)*

Suomi kannattaa NIS2-direktiivin tavoitetta vastata paremmin muuttuneeseen kybertoimintaympäristöön ja kehittää entisestään EU:n yhteistä kyberturvallisuuden tasoa. *(U 9/2021 vp)*

Suomi tuo esille, että myös rahoitusmarkkinoiden häiriönsietokyvyn turvaaminen ja systeemisen kokonaisturvallisuusajattelun mukaisten toimintamallien kehittäminen unionin toiminnassa on tärkeää. Keskeisessä asemassa on viranomaisten toimintakyvyn varmistaminen erityisesti laajamittaisissa häiriötilanteissa. *(U 58/2020 vp)*

Suosituksen toimet

Suomi pitää tärkeänä, että EU-tason yhteistyötä kriittisen infrastruktuurin suojaamiseksi tiivistetään. Suomi katsoo, että ehdotus neuvoston suositukseksi ja siihen sisällytetyt toimet ovat tärkeitä askeleita yhteistyön tiivistämiseksi. Suomelle on tärkeää se, että kriittisen infrastruktuurin suojaamista tarkastellaan kokonaisvaltaisesti ja Suomi pitää hyvänä, että suosituksessa huomioidaan myös asiaan liittyvät kyber- ja hybridiulottuvuudet. On tärkeää, että EU kykenee vastaamaan yhtenäisesti EU-maihin kohdistuviin vaikuttamisyrityksiin.

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteon turvallisuusympäristön muutoksesta *(VNS 1/2022)* mukaan CER-direktiivin tehokas täytäntöönpano Suomessa vahvistaa kansallisten kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä. Selonteossa todetaan, että nykytilanteessa on perusteltua kiirehtiä direktiivin täytäntöönpanoa. Suomi tukeekin komission suositusehdotuksen tavoitetta edistää häiriönsietokykyä parantavia toimenpiteitä jo ennen CER-direktiivin voimaantuloa ja direktiivin ripeää saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Osana tätä työtä tulisi arvioida direktiiviin liittyvän kansallisen viranomaistoiminnan kehittämis- ja muutostarpeet sekä laatia ehdotukset direktiivin edellyttämien viranomaistoimintojen järjestämisestä keskitetysti valtioneuvoston alaisuuteen.

Suosituksen toimien liittymäpintoja Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan ja siinä määriteltyihin strategisiin tehtäviin sekä kansalliseen riskiarvioon tulee myös tarkastella. Lisäksi on huomioitava myös muut lainsäädäntöhankkeet, jotka koskevat joko kansallisesti tai EU-

tasolla yhteiskunnan häiriönsietokyvyn parantamista, kuten valmiuslain uudistus sekä sisämarkkinoiden hätäapuinstrumenttia koskeva säädösehdotus (ns. SMEI-aloite) sekä EU:n terveysunionikokonaisuus.

Suomi suhtautuu myönteisesti ehdotettuihin kriittisiä infrastruktuureja koskeviin stressitesteihin, mutta korostaa, että itse testien suorittamisen tulisi olla kansallisessa toimivallassa, perustuen kuitenkin yhteisiin komission laatimiin kriteereihin. Kriteerien laatimisessa olisi hyvä huomioida NATO:ssa asian puitteissa tehty työ. Käytettävissä olevien sektorikohtaisten stressitestien tai niitä vastaavien arviointimallien hyödyntäminen tulee kuitenkin selvittää päällekkäisen työn välttämiseksi.

Suomi suhtautuu alustavasti myönteisesti myös ehdotukseen, jonka mukaan komissio laatisi kriittiseen infrastruktuuriin liittyviä poikkeamia ja kriisejä koskevan suunnitelman *(Blueprint on critical infrastructure incidents and crises)*. Ehdotuksen yksityiskohdista tarvitaan kuitenkin lisätietoja. On tärkeää, että jäsenmaat ovat tiiviisti mukana suunnitelman laatimisessa ja päällekkäisyyttä olemassa olevien hybridi- ja kybersuunnitelmien kanssa vältetään. Suomi pitää hyvänä sitä, että suosituksessa painotetaan olemassa olevien EU-tason työkalujen ja resurssien (esim. pelastuspalvelumekanismi) entistä tehokkaampaa hyödyntämistä kriittisen infrastruktuurin häiriötilanteihin vastaamisessa. On myös tärkeää, että suosituksessa korostetaan neuvoston poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen (IPCR) keskeistä roolia jäsenvaltioiden välisten toimien koordinoinnissa häiriötilanteissa.

Suomi näkee hyvänä, että suosituksessa huomioidaan laajempi EU:ssa tehty työ, jolla parannetaan hybridiuhkiin varautumista ja vastaamista. Suomi on edistänyt EU:n yhteistä toimintaa hybridivaikuttamiseen vastaamisessa ja pitää hyvänä, että strategisessa kompassissa sovitusta hybridityökalupakista tulisi mahdollisimman hyödyllinen ja operatiivinen väline myös kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvaan vaikuttamiseen vastaamisessa.

Suomi katsoo, että unionin kriisivarautumisen parantaminen nopealla aikataululla edellyttää myös DORA-asetuksen mukaisten toimien edistämistä, etenkin EU-instituutioiden ja EU-viranomaisten välisten yhteistyön mekanismien valmistelun välitöntä aloittamista.

Suomi suhtautuu myönteisesti 5G-kyberturvallisuusvälineistön täytäntöönpanon seuraamiseen ja jatkuvaan kehittämiseen, mutta korostaa myös tulevan verkko- ja muun teknologian huomioimista. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n tasolla ja kansallisesti kiinnitetään aktiivisesti huomiota viestintäverkkojen ja -infrastruktuurin (ml. 5G-verkot) turvallisuuden edistämiseen. Toimenpiteiden tulee olla oikeasuhtaisia ja riskiperustaisia.

Suomi suhtautuu myönteisesti ehdotukseen komission selvitystyöstä jäsenvaltioita toisiinsa yhdistävistä ja Eurooppaa muuhun maailmaan yhdistävästä merenalaisesta kaapeli-infrastruktuurista, sekä ehdotukseen niiden toimenpiteiden määrittämiseksi, jotka voidaan toteuttaa kaapeli-infrastruktuuriin liittyvistä häiriötilanteista selviytymiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että merenalaisen kaapeli-infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamisessa huomioidaan myös tarve uusia nykyistä kaapeli-infrastruktuuria sekä tuoda sen rinnalle täydentävää, uutta teknologiaa hyödyntävää lisäkapasiteettia, jolla voidaan vähentää riippuvuutta nykyisistä yhteyksistä.

Suomi tukee EU-NATO-yhteistyössä jo voimassa olevaa ja toimivaa rakenteellista vuoropuhelua. Uusia päällekkäisiä yhteistyörakenteita ei tulisi luoda.

Pääasiallinen sisältö

Suositusehdotuksessaan komissio toteaa, että EU:lla on erityinen rooli suhteessa valtioiden rajojen yli ulottuvaan infrastruktuuriin. Tällainen infrastruktuuri vaikuttaa useiden jäsenvaltioiden etuihin tai toimijat muutoin käyttävät sitä keskeisten palvelujen tarjoamiseen yli rajojen. Tällainen useiden jäsenvaltioiden kannalta merkityksellinen kriittinen infrastruktuuri saattaa sijaita kuitenkin vain yhdessä jäsenvaltiossa tai jopa jäsenvaltioiden alueen ulkopuolella, kuten merenalaisten kaapeleiden tai putkistojen tapauksessa. Komission mukaan on kaikkien jäsenvaltioiden ja koko unionin etujen mukaista määrittää selkeästi tällainen infrastruktuuri ja toimijat sekä niihin kohdistuvat uhkat ja sitoutua yhdessä niiden suojaamiseen.

Komissio muistuttaa, että kriittisen infrastruktuurin suojaamista säännellään tällä hetkellä energia- ja liikennealan osalta neuvoston direktiivillä 2008/114/EY12, mutta parhaillaan ollaan hyväksymässä uutta direktiiviä kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (CER-direktiivi), joka korvaa edellä mainitun direktiivin 2008/114/EY, ja kattaa yksitoista laajaa sektoria, myös digitaalisen infrastruktuurin. Lisäksi komissio nostaa esiin tarkistetun verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS2), joka keskittyy kybertoimintaympäristöön liittyviin uhkiin ja jota myös ollaan parhaillaan hyväksymässä, ja jonka sektorit ovat pitkälti yhdenmukaiset CER-direktiivin kanssa. CER-direktiivin lähestymistapa on riskiarvioperusteinen, kun taas NIS2 on kynnysarvoperusteinen.

Komissio kuitenkin katsoo, että huomioiden nopeasti muuttuva uhkaympäristö ja erityisesti Nord Stream 1 ja 2 -kaasuinfrastruktuuriin kohdistunut sabotaasi, kriittistä infrastruktuuria ylläpitävillä toimijoilla on erityisiä haasteita, jotka liittyvät niiden kykyyn selviytyä vihamielisistä toimista ja muista ihmisen aiheuttamista uhkista, samalla kun luontoon liittyvien tekijöiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet lisääntyvät ja voivat olla vuorovaikutuksessa vihamielisten toimien kanssa. Sen vuoksi kriittistä infrastruktuuria ylläpitävien toimijoiden on tarpeen toteuttaa jäsenvaltioiden tuella häiriönsietokykyä parantavia toimenpiteitä jo ennen uusien direktiivien eli kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan direktiivin ja tarkistetun verkko- ja tietoturvadirektiivin hyväksymistä, voimaantuloa ja saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Suosituksessa jäsenvaltioita kehotetaan toteuttamaan kiireellisiä ja vaikuttavia toimenpiteitä ja tekemään vilpitöntä, tehokasta, solidaarista ja koordinoitua yhteistyötä toistensa, komission ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten sekä asianomaisten toimijoiden kanssa keskeisten palvelujen tarjoamiseen sisämarkkinoilla käytettävän kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Toimenpiteet liittyvät infrastruktuuriin, jonka jäsenvaltio on nimennyt kriittiseksi infrastruktuuriksi, mukaan lukien Euroopan kriittinen infrastruktuuri. Etusijalle olisi asetettava energia-, liikenne- ja avaruusalan ja digitaalisen infrastruktuurin toimijoiden sekä niiden ylläpitämän merkitykseltään rajatylittävän kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantaminen ihmisen aiheuttamien riskien suhteen.

Suositusehdotus jakaantuu kolmeen osaan: varautumisen parantaminen, reagoinnin tehostaminen sekä kansainvälinen yhteistyö. Kaksi ensimmäistä osaa on lisäksi jaettu jäsenvaltiotason ja unionin tason toimiin.

Varautumisen parantaminen

Jäsenvaltiotason toimet

Suositusehdotuksen mukaan jäsenvaltioita kehotetaan suorittamaan tai päivittämään riskinarviointeja koskien liikenne- ja energia-alalla nimettyä Euroopan kriittistä infrastruktuuria ylläpitävien toimijoiden häiriönsietokykyä, ja tekemään tarvittaessa yhteistyötä riskinarviointien ja häiriönsietokykyä parantavien toimenpiteiden osalta.

Jäsenvaltioiden olisi lisäksi vauhditettava valmistelutyötä, jotta uutta kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevaa CER-direktiiviä voidaan alkaa soveltaa mahdollisimman pian. Tähän liittyen jäsenvaltioiden tulisi nopeuttaa kansallisten strategioiden hyväksymistä tai päivittämistä koskevia toimia sekä tehdä tai päivittää riskiarviointeja CER-direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla (pankkitoiminta, finanssimarkkinoiden infrastruktuuri, digitaalinen infrastruktuuri, terveydenhuolto, juomavesi, jätevesi, julkishallinto, avaruus sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu). Huomioon tulisi ottaa uhkien mahdollinen hybridiluonne, kerrannaisvaikutukset sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset. Lisäksi jäsenvaltioiden tulisi vauhdittaa kriittisten toimijoiden määrittämis- ja nimeämisprosessia. Kriittiseksi toimijaksi määrittämisessä etusijalle tulisi laittaa toimijat, jotka käyttävät kriittistä infrastruktuuria, jolla on fyysinen yhteys kahden tai useamman jäsenvaltion välillä; ja/tai ovat osa yhtiörakenteita, jotka liittyvät tai ovat yhteydessä muiden jäsenvaltioiden kriittisiin toimijoihin; ja/tai on määritetty kriittisiksi toimijoiksi yhdessä jäsenvaltiossa ja tarjoavat keskeisiä palveluja vähintään kuudessa jäsenvaltiossa tai kuudelle jäsenvaltiolle.

Suositusehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi tehdä yhteistyötä ja ilmoittaa toisilleen poikkeamista, joilla on merkittävä tai mahdollisesti merkittävä rajatylittävä haitallinen vaikutus, ja pitää myös komissio ajan tasalla. Lisäksi tulisi lisätä tukea nimetyille kriittisille toimijoille niiden häiriönsietokyvyn parantamiseksi sekä vauhdittaa keskitetyn yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista toimivaltaisen viranomaisen yhteyteen.

Jäsenvaltioita kannustetaan tekemään stressitestejä kriittistä infrastruktuuria ylläpitäville toimijoille. Jäsenvaltioita kehotetaan erityisesti kehittämään energia-alaan liittyvää varautumistaan tekemään stressitestejä mahdollisuuksien mukaan unionin tasolla yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Muiden ensisijaisten alojen, kuten digitaalisen infrastruktuurin ja liikenne- ja avaruusalan, stressitestejä voitaisiin tarvittaessa harkita myöhemmin.

Lisäksi jäsenvaltioita kehotetaan tekemään tarvittaessa yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Jäsenvaltioiden tulisi myös pyrkiä hyödyntämään mahdollisia unionin ja kansallisen tason rahoitusmahdollisuuksia, erityisesti sisäisen turvallisuuden rahastoa, Euroopan aluekehitysrahastoa sekä Verkkojen Eurooppa -välinettä. Myös *REPowerEU*-suunnitelma voi suositusehdotuksen mukaan tarjota mahdollisuuksia häiriönsietokyvyn rahoittamiseen.

Koskien viestintä- ja verkkoinfrastruktuuria ehdotuksen mukaan verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmän olisi vauhditettava riskinarviointia koskevaa työtään ja esitettävä ensimmäiset suositukset vuoden 2023 alussa. Yhteistyöryhmää pyydetään asettamaan ensi sijalle työ digitaalisen infrastruktuurin ja avaruusalan turvallisuuden alalla, muun muassa valmistelemalla toimintapoliittisia ohjeita ja kyberturvallisuusriskien hallintamenetelmiä ja -toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä täysipainoisesti kyberturvallisuutta koske-

vaan varautumiseen liittyviä palveluja, joita tarjotaan komission lyhyen aikavälin tukiohjelmassa. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi pantava kiireellisesti täytäntöön 5G-kyberturvallisuutta koskevassa EU:n välineistössä *(The EU toolbox for 5G security)* suositetut toimenpiteet.

Unionin tason toimet

Unionin tasolla komissio aikoo lujittaa jäsenvaltioiden asiantuntijoiden välistä yhteistyötä. Tarkoitus olisi valmistella yhteisten välineiden kehittämistä, mukaan lukien riskiskenaariot, tukea stressitestien suorittamista kehittämällä niille yhteisiä kriteerejä sekä antamalla tukea ja neuvoja tällaisten stressitestien tekemiseen sekä tarjoamalla alusta parhaiden käytäntöjen ja kansallisten kokemusten keräämiseksi, arvioimiseksi ja jakamiseksi, mukaan lukien stressitestien tekeminen ja niiden tulosten muuntaminen käytännöiksi ja varautumissuunnitelmiksi. Suositusehdotuksen mukaan kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä käsittelevän ryhmän *(CER Group)* olisi jatkettava tätä asiantuntijatyötä perustamisensa jälkeen. Jäsenvaltioiden olisi osallistuttava täysipainoisesti asiantuntijoiden lujitettuun yhteistyöhön muun muassa nimeämällä yhteyspisteet ja jakamalla kokemuksia stressitesteissä käytettävistä menetelmistä ja stressitestien perusteella laadituista käytännöistä ja varautumissuunnitelmista.

Komissio tukee jäsenvaltioita laatimalla käsikirjoja ja ohjeita sekä tukemalla sellaisten unionin tutkimus- ja innovointiohjelmista rahoitettavien hankkeiden tulosten hyödyntämistä, jotka koskevat kriittistä infrastruktuuria ylläpitävien toimijoiden häiriönsietokykyä. Komissio aikoo myös lisätä häiriönsietokyvyn rahoitusta Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta.

Ehdotuksessa verkko- ja tietoturva-alan yhteistyöryhmää pyydetään tehostamaan työtä riskinarviointien ja kyberturvallisuusriskiskenaarioiden laatimiseksi keskittyen aluksi energia-, viestintä-, liikenne- ja avaruusinfrastruktuuriin sekä eri alojen ja jäsenvaltioiden keskinäisiin riippuvuussuhteisiin. Nämä riskinarvioinnit ja skenaariot olisi laadittava säännöllisesti, ja niiden olisi täydennettävä kyseisten alojen olemassa olevia tai suunniteltuja riskinarviointeja, perustuttava niihin ja vältettävä päällekkäisyyttä niiden kanssa.

Suositusehdotuksen mukaan komissio vauhdittaa toimiaan, joilla tuetaan jäsenvaltioiden varautumista ja reagointia laajamittaisiin kyberturvallisuuspoikkeamiin. Komission tulisi laatia selvitys, jossa arvioidaan jäsenvaltioita toisiinsa yhdistävää ja Eurooppaa muuhun maailmaan yhdistävää merenalaista kaapeli-infrastruktuuria, mukaan lukien sen kartoitus, sen kapasiteetti ja redundanssi, haavoittuvuudet, palvelujen saatavuuteen liittyvät riskit ja riskinhallinta. Tulokset olisi toimitettava jäsenvaltioille. Lisäksi komissio tukisi jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten, elinten ja virastojen varautumista laajamittaisiin kyberturvallisuuspoikkeamiin.

Suosituksen mukaan komissio laatisi varautumissuunnitelman tukeakseen EU:n hätäavun koordinointikeskuksen (ERCC) operatiivista varautumista. Tarkoitus olisi jatkaa EU:n hätäavun koordinointikeskuksessa tehtävää työtä koskien kriittisen infrastruktuurin häiriöihin liittyvää ennakointia ja monialaista ennaltaehkäisy-, varautumis- ja reagointisuunnittelua, lisätä investointeja ennaltaehkäisyyn ja väestön varautumiseen tällaisten häiriöiden varalta keskittyen erityisesti kemiallisiin, biologisiin, säteilyyn ja ydinräjähteisiin liittyviin tai muihin uusiin ihmisen aiheuttamiin uhkiin sekä lisätä tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja parantaa valmiuksien kehittämistoimia muun muassa koulutusten ja harjoitusten avulla.

Ehdotuksen mukaan komissio edistäisi EU:n valvontaresurssien (Copernicus ja Galileo) käyttöä jäsenmaiden tukemiseksi kriittisen infrastruktuurin seurannassa. Unionin virastoja (Europol, EMSA, EUSPA ja ENISA) pyydetään antamaan tarvittaessa tukea kriittiseen infrastruktuuriin liittyvissä kysymyksissä.

Reagoinnin tehostaminen

Jäsenvaltiotason toimet

Kriittiseen infrastruktuuriin liittyvissä häiriötilanteissa jäsenvaltioiden olisi koordinoitava reagointitoimiaan ja pidettävä yllä yleiskuvaa reagoinnista merkittäviin häiriöihin, joita ilmenee kriittisiä infrastruktuureja ylläpitävien toimijoiden suorittamassa keskeisten palvelujen tarjoamisessa. Tämä koordinaatio olisi tehtävä neuvoston poliittisen kriisitoiminnan integroitujen järjestelyjen (IPCR) yhteydessä, silloin kun on kyse rajatylittävästä kriittisestä infrastruktuurista. Kun on kyse hybridikampanjasta, koordinaatio olisi tehtävä laajamittaisia kyberturvallisuuspoikkeamia ja -kriisejä koskevan suunnitelman *(Blueprint on large-scale cybersecurity incidents and crises)* tai EU:n koordinoitua reagointia hybridiuhkiin ja -kampanjoihin koskevien puitteiden (*Framework for a coordinated EU response to hybrid campaigns)* yhteydessä.

Merkittävien häiriöiden ilmetessä jäsenvaltioiden olisi myös lisättävä tiedonvaihtoa ja koordinaatiota unionin pelastuspalvelumekanismin (UCPM) yhteydessä, mikä edesauttaisi nopeampaa reagointia unionin tuella. Samaan aikaa olisi lisättävä valmiutta reagoida unionin pelastuspalvelumekanismin kautta merkittäviin häiriöihin, erityisesti jos niillä on todennäköisesti merkittäviä rajatylittäviä tai jopa yleiseurooppalaisia sekä monialaisia vaikutuksia. Jäsenvaltioiden olisi myös tehtävä yhteistyötä komission kanssa reagointivalmiuksien kehittämiseksi Euroopan pelastuspalvelureservissä (ECPP) ja rescEU:ssa. Lisäksi olisi varmistettava, että kun kriittistä infrastruktuuria on rakennettava uudelleen, se kestää kaikki merkittävät riskit, joita siihen saattaa kohdistua, myös epäsuotuisissa ilmastoskenaarioissa.

Suositusehdotuksessa jäsenvaltioita kehotetaan vauhdittamaan tarkistetun verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS2) saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jäsenvaltioiden tulisi aloittaa välittömästi kansallisten tietoturvaloukkauksiin reagoivien ja niitä tutkivien yksiköiden (CSIRT-toimijoiden) valmiuksien parantaminen, päivittämällä pikaisesti kyberturvallisuusstrategioitaan ja hyväksymällä mahdollisimman pian kansalliset kyberturvapoikkeama- ja kriisisuunnitelmat.

Unionin tason toimet

Mikäli kriittisiä infrastruktuureja ylläpitävien toimijoiden tarjoamissa palveluissa ilmenee merkittäviä häiriöitä, olisi suosituksen mukaan näihin häiriöihin reagoimista koordinoitava unionin tasolla jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kesken sellaisiin häiriöihin reagoimisen osalta, jotka voivat edistää neuvoston kriisimekanismin (IPCR) toimintaa. Ehdotuksen mukaan komissio tekisi tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa kehittääkseen hätäapuvalmiuksia, jotta voidaan parantaa operatiivista valmiutta torjua merkittävien häiriöiden vaikutuksia. Komissio aikoo unionin pelastuspalvelumekanismin (UCPM) yhteydessä jatkuvasti analysoida ja testata olemassa olevien reagointivalmiuksien riittävyyttä ja operatiivista valmiutta sekä tarkastella säännöllisesti mahdollisuuksia kehittää uusia EU-tason rea-

gointivalmiuksia RescEU:n kautta. Lisäksi komissio aikoo tehostaa poikkisektoraalista yhteistyötä ja järjestää säännöllisiä harjoituksia yhteistyön testaamiseksi. Tarkoitus on myös kehittää EU:n hätäavun koordinointikeskusta (ERCC), jotta se toimisi EU-tason poikkisektoraalisena kriisikeskuksena, joka koordinoisi tukea vaikutusten kohteena oleville jäsenmaille.

Suositusehdotuksen mukaan komissio aikoo myös laatia, jäsenvaltioita tiiviisti kuullen, kriittiseen infrastruktuuriin liittyviä poikkeamia ja kriisejä koskevan suunnitelman *(Blueprint on critical infrastructure incidents and crises)*. Suunnitelmassa kuvataan jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten, elinten ja laitosten välisen yhteistyön tavoitteet ja muodot kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuviin poikkeamiin reagoimiseksi erityisesti silloin, kun poikkeamat aiheuttavat merkittäviä häiriöitä sisämarkkinoiden kannalta keskeisten palvelujen tarjoamiselle. Reagointitoimien koordinoimiseksi suunnitelmassa olisi hyödynnettävä olemassa olevia EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroituja järjestelyjä (IPCR).Ehdotuksen mukaan komissio tekisi yhteistyötä sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa määrittääkseen toimenpiteitä, jotka voidaan toteuttaa merenalaiseen kaapeli-infrastruktuuriin liittyvistä poikkeamista selviytymiseksi.

Kansainvälinen yhteistyö

Suositusehdotuksen mukaan komissio ja korkea edustaja tukevat tarvittaessa kumppanimaita niiden alueella kriittistä infrastruktuuria ylläpitävien toimijoiden häiriönsietokyvyn parantamisessa. Lisäksi komissio ja korkea edustaja vahvistavat kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevaa koordinointia Naton kanssa häiriönsietokykyä koskevan EU:n ja Naton jäsennellyn vuoropuhelun välityksellä ja perustavat tätä varten työryhmän.

Ehdotuksessa pyydetään jäsenvaltioita yhteistyössä komission ja korkean edustajan kanssa nopeuttamaan EU:n hybridityökalupakin *(EU Hybrid Toolbox)* ja toimeenpano-ohjeistuksen laatimista ja täytäntöönpanoa. EU:n koordinoitua hybridikampanjoihin reagointia koskevat puitteet *(Framework for a coordinated EU response to hybrid campaigns)* tulisi panna kaikilta osin täytäntöön, erityisesti valmisteltaessa kattavaa ja koordinoitua EU:n reagointia hybridikampanjoihin ja hybridiuhkiin, myös niiden kohdistuessa kriittisiä infrastruktuureja ylläpitäviin toimijoihin.

Suosituksessa todetaan komission harkitsevan tarvittaessa kolmansien maiden edustajien osallistumista jäsenvaltioiden asiantuntijoiden väliseen yhteistyöhön kriittistä infrastruktuuria ylläpitävien toimijoiden häiriönsietokyvyn alalla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 288 artiklan mukaisesti suositukset eivät ole sitovia.

Suosituksen oikeusperustana ovat SEUT artiklat 114 ja 292. Oikeusperusta on asianmukaisesti valittu.

SEUT 114 artiklassa käsitellään lainsäädännön lähentämistä sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja sen toimintaa koskeviksi toimenpiteiksi. Päätöksenteossa noudatetaan tavallista lainsäätämisjärjestystä (päätöksenteko neuvostossa määräenemmistöllä).

SEUT 292 artikla koskee neuvoston antamia suosituksia. SEUT 292 artiklan mukaan

niillä aloilla, joilla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, tulee neuvoston tehdä ratkaisunsa suosituksesta myös yksimielisesti. SEUT 114 artiklan nojalla annettu lainsäädäntö ei edellytä yksimielistä päätöksentekoa, joten suositus hyväksytään neuvostossa määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ehdotusta neuvoston suositukseksi ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Jaostot EU7 ja EU13, kirjallinen menettely 10.-11.11.2022.

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 16.-17.11.2022.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Neuvoston suositus ei ole oikeudellisesti velvoittava.

Taloudelliset vaikutukset

Neuvoston suosituksella ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sisäministeriö on asettamassa kriittisten toimijoiden tunnistaminen ja kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantaminen -lainsäädäntöhankkeen (VN/18947/2022). Hanke koskee Euroopan unionissa käsittelyssä olevan kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviehdotuksen *(CER Critical Entities Resilience)* täytäntöönpanoa. Hanke parantaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja vahvistaa kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä. CER-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä on mahdollista tarkastella ja kehittää infrastruktuurin kriisinkestävyyden tasoa ja sitä koskevaa sääntelyä myös laajemmin kansallisista lähtökohdista ja tarpeista käsin.

EU-tasolla on CER-direktiivin lisäksi myös muita direktiivejä ja asetuksia, jotka ovat merkittäviä häiriönsietokyvyn vahvistamisessa. Esimerkiksi terveysunioni-kokonaisuuteen kuuluu vakavia rajat ylittäviä terveysuhkia koskeva asetus, jolla päivitetään voimassa oleva rajat ylittäviä terveysuhkia koskeva päätös (1082/2013). Lisäksi paketti sisältää EU:n rokote- ja lääkestrategiat, Euroopan lääkeviraston (EMA) ja tautienehkäisy- ja valvontakeskuksen (ECDC) mandaatin vahvistamista koskevat asetukset sekä Euroopan terveyshätätilanteiden valmiusviranomaisen (HERA) perustamisen. (E 152/2020 vp, E 28/2021 vp, E 114/2021 vp, U 13/2021 vp, U 10/2021 vp, U 70/2021 vp ja U 11/2021 vp). Edellä mainittujen asetusten neuvotteluprosessi on saatu valmiiksi EU:ssa vuosina 2021-22.

Asiakirjat

COM(2022) 551 final, ehdotus neuvoston suositukseksi *unionin koordinoidusta lähestymistavasta kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseen*.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Korhonen/VNEUS	ville.korhonen.vnk@gov.fi, 050 336 8017
Eero Kytömaa/SM	eero.kytomaa@govsec.fi, 050 477 5679
Anne Lamminmäki/VNEUS	anne.lamminmaki@gov.fi, 050 430 0703
Merja Rapeli/STM	merja.rapeli@gov.fi, 050 452 2962
Mari Starck/LVM	mari.starck@gov.fi, 050 478 1164
Markus Kari/VM	markus.kari@gov.fi, 050 308 4577
Timo Nyyssönen/TEM	timo.nyyssonen@gov.fi, 050 300 3624
Antti Kola/PLM	antti.kola@gov.fi, 050 473 3384

VAHVA-tunnus

EU/1357/2022

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite